

Huvudman

Ödeshög kommun
kommun@odeshog.se

Beslut

Datum 2026-10-01

Dnr SI 2026:6910

Sida **1 (9)**

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Fridtjuv Bergskolan i Ödeshögs kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ödeshögs kommun att senast den **15 januari 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning under ledning av lärare, extra anpassningar, utredning av särskilt stöd, beslut om åtgärdsprogram samt beslut om särskild undervisningsgrupp. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Ödeshögs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Ödeshögs kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

1. Se till att undervisningen bedrivs under ledning av lärare. Huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska innefatta uppgift om vilka lärare som bedriver och ansvarar för undervisningen i de särskilda undervisningsgrupperna samt anställningsavtal för berörda personer. (1 kap. 3 §, 2 kap. 13 § skollagen och 5 kap. 2 § skolförordningen [2011:185])

Extra anpassningar

2. Se till att elever, som har bedömts vara i behov av extra anpassningar, ges sådana anpassningar. Rektorn ska under perioden den 1 oktober till och med den 18 december 2026 följa upp och dokumentera vilka elever som lärarna bedömer vara i behov av extra anpassningar samt följa upp att de eleverna ges de extra anpassningar som de behöver. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5 § skollagen, Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar)

Utredning av elevs behov av särskilt stöd

3. Rektorn ska, för varje anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn – eller som redan har inkommit men där utredning inte har påbörjats – se till att respektive elevs behov av särskilt stöd utreds. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som har inkommit till rektorn från den 1 oktober 2026 till och med den 18 december 2026 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

Beslut om åtgärdsprogram

4. Se till att för varje utredning om särskilt stöd som avslutas och där utredningen visar att åtgärdsprogram inte ska utarbetas, ska rektorn, eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden 1 oktober 2026 till den 18 december 2026. Denna dokumentation samt eventuella beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)

Beslut om särskild undervisningsgrupp

Se till att rektorn fattar beslut om särskild undervisningsgrupp i de fall denna särskilda stödåtgärd används. Rektorn ska i en förteckning dokumentera hur många beslut om särskild undervisningsgrupp som är fattade under perioden den 1 oktober 2026 till och med den 18 december 2026. Förteckningen, samt tre oidentifierade beslut om särskild undervisningsgrupp som rektorn fattat under den angivna perioden, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 11 § och 29 kap. 10 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser anmälan om behov av utredning av särskilt stöd och samråd med elevhälsan.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:6910) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2026 inlett en tillsyn av Fridtjuv Bergskolan i Ödeshögs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fridtjuv Bergskolan följer gällande bestämmelser om undervisning i skolans särskilda undervisningsgrupper bedrivs under ledning av lärare, extra anpassningar, anmälan om utredning av behov av särskilt stöd, samråd med elevhälsan samt utredning och beslut om åtgärdsprogram.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med lärare, personal i elevhälsan och rektorn den 2 och den 3 september 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. rutiner kring extra anpassningar och särskilt stöd, beslut om åtgärdsprogram med tillhörande utredningar samt kartläggningsmaterial, bedömningsstöd och nationella provresultat. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att skolenheten har två resursenheter som bemannas av resurs- och socialpedagoger som inte är lärare eller anställda som lärare. Av intervju med rektorn framgår att eleverna kan få extra anpassningar och särskilt stöd i mindre sammanhang i resursenheterna. Vidare framgår att det finns såväl elever som får större delen av sin undervisning där, som elever som går dit ett antal timmar eller dagar per vecka utifrån sina åtgärdsprogram.

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att skolan anser att resursenheterna inte utgör särskilda undervisningsgrupper. Enligt elevhälsan är anledningen att det inte är lärare som bedriver undervisningen i resursenheterna utan resurspersoner. Av intervju med

rektorn framgår att det är elevernas mentorer som ansvarar för undervisningen i resursenheterna men att de inte bedriver den. Rektorn uppger vidare att mentorerna även ansvarar för att planera och följa upp undervisningen på resursenheterna.

Av de samtal som genomfördes med personal som arbetar i resursenheterna i samband med Skolinspektionens observation framkom att det är två resurspersoner som arbetar i respektive resursenhet och att personalen som arbetar i grupperna inte är anställda som lärare utan som resurser.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. (5 kap. 2 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i skolenhetens resursenheter inte följer författningarnas krav då undervisningen inte bedrivs under ledning av lärare.

Skolinspektionen konstaterar att elever på resursenheterna ges särskilt stöd i en annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt hör till vilket är att anse som en särskild undervisningsgrupp i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. 11 § skollagen. Av utredningen framgår att det finns elever som får större delen av sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen och elever som undervisas där i mindre utsträckning. Utredningen visar vidare att undervisningen i de särskilda undervisningsgrupperna inte bedrivs av lärare. I stället bedrivs undervisningen av personal som är anställda som resurs- och socialpedagoger. Enligt Skolinspektionens bedömning är det den som faktiskt bedriver undervisning som ansvarar för den. Den som bedriver undervisning ska därför vara anställd som lärare. En person som saknar

anställning som lärare kan inte ansvara för sin undervisning, exempelvis att den utgår från aktuellt ämnes kursplan, samt säkerställa att eleverna utvecklas mot målen. Den som är lärare enligt skollagens definition och som har rätt att bedriva undervisning är den som är anställd som lärare i verksamheten.

Eftersom det i de särskilda undervisningsgrupperna inte finns någon lärare som bedriver undervisning gör Skolinspektionen bedömningen att det i undervisningsgrupperna inte bedrivs undervisning under ledning av lärare.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare framgår att de via kartläggningsmaterial och på andra sätt upptäcker elever som är i behov av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Lärarna ger exempel på extra anpassningar som ges till elever såsom placering i klassrummet, skärmar, kåpor, extra och enskilda instruktioner.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att alla elever som är i behov av extra anpassningar inte alltid ges det. Av intervju med lärare framgår att de inte räcker till för att ge alla elever de extra anpassningar de behöver. Lärarna uppger att de försöker att arbeta i halvklass men att det saknas resurser för att tillgodose alla elevers behov av extra anpassningar. Till exempel finns det elever i behov av lästräning där tiden inte räcker till för att ge sådana extra anpassningar. Av intervju med elevhälsan framgår att en anledning till att elever i behov av extra anpassningar inte ges sådant stöd är att mentorerna som ansvarar för de extra anpassningarna arbetar olika och att deras kunskap och erfarenhet varierar.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och

stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. (Lgr 22, 2.8 Rektors ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte följer författningarnas krav då inte alla elever som är i behov av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ges sådant stöd.

Utredningen visar att en orsak till att inte alla elever som är i behov av extra anpassningar ges sådant stöd är att lärarna saknar förutsättningar i tid och kompetens. Detta innebär att eleverna inte får det stöd de är i behov av och har rätt till i undervisningen, vilket försämrar deras möjligheter att uppfylla de betygskriterier och kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Anmälan och utredning av elevs behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att om elever befaras inte uppfylla betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots extra anpassningar anmäler lärarna det till rektorn. Av intervjuerna framgår att lärarna anmäler eleverna genom att fylla i ett formulär i skolenhetens digitala system eller att kontakt tas direkt med specialpedagogen. Av lärarintervjun framgår att de anmäler alla elever som är i behov av att utredas och att processen för anmälan är tydlig. Av intervju med elevhälsan framgår att en anmälan till rektorn även sker när elever uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, som vid frånvaro eller ohälsa. Elevhälsan uppger vidare att de går igenom elevers måluppfyllelse vid flera tillfällen under terminen och att de på så sätt uppmärksammar elever som borde anmälas men som ännu inte är anmälda.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att alla anmälningar om behov av utredning av särskilt stöd inte alltid leder till att en utredning inleds. Av informationsinhämtningen och av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att elevhälsan gör en bedömning beroende på vad som framkommer i anmälan. Ibland kan en anmälan leda till att de extra anpassningarna intensifieras eller att elevhälsan observerar i klasser eller ger handledning till lärare. I dessa fall startas inte någon utredning.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att samråd sker med elevhälsan vid utredning av elevers behov av särskilt stöd. Av intervjuerna framgår att det ofta är specialpedagogen som tillsammans med

lärarna ansvarar för att en utredning inleds. Av intervjuerna framgår även att elevhälsans olika kompetenser involveras utifrån elevers behov.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att utreda särskilt stöd. Tillsynen visar att det inte framkommer annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att anmäla till rektorn om en elev, trots stöd i form av extra anpassningar, befaras att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Tillsynen visar dock att skolenheten inte följer författningarnas krav då alla anmälningar om behov av utredning av särskilt stöd inte leder till att en utredning startar. Tillsynen visar att det finns elever där skolan inte utreder elevernas behov av särskilt stöd, trots att eleverna har anmälts till rektorn. Detta är en brist.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen att skolenheten uppfyller författningarnas krav gällande att det startas en utredning för elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation och att samråd med elevhälsan sker, när det inte bedöms obehövt.

Beslut om åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier, intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att rektorn, eller specialpedagogen på delegation, efter varje avslutad

utredning av en elevs behov av särskilt stöd utarbetar åtgärdsprogram. Av intervjuer med lärare och elevhälsan samt av dokumentstudier framgår vidare att alla vårdnadshavare får ta del av beslutat åtgärdsprogram och att det innehåller information om hur åtgärdsprogrammet kan överklagas.

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att det inte alltid fattas beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram i de fall utredningen visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd. Det beror enligt elevhälsan på att det saknas tid för detta och är sist i prioriteringsordningen.

Av dokumentationsgranskning och intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att när en elevs åtgärdsprogram revideras så fattas inte något nytt beslut. Lärarna uppger att vid en uppdatering av en elevs åtgärdsprogram så kan det läggas till åtgärder men att det inte fattas något nytt beslut och att åtgärdsprogrammet därmed kan bli väldigt omfattande. Elevhälsan uppger att de i samband med utvärdering av en elevs åtgärdsprogram dokumenterar utvärderingen och delger innehållet med vårdnadshavarna men de fattar inte något nytt beslut.

I samtliga av de åtgärdsprogram Skolinspektionen granskat framgår elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses samt när åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för detta. Av samtliga granskade åtgärdsprogram framgår att elev och vårdnadshavare inte medverkat i utarbetandet av åtgärdsprogrammen. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att anledningen till det beror på en missuppfattning om hur dokumentet ska fyllas i men att elev och vårdnadshavare generellt ges möjlighet att delta i utarbetandet av åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår att beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 §. (28 kap. 16 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte uppfyller författningarnas krav gällande att fatta beslut om att åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av tillsynen framgår inte annat än att i de fall en utredning om en elevs behov av särskilt stöd har visat att eleven är i behov av särskilt stöd så har ett åtgärdsprogram som följer författningarnas krav utarbetats.

Däremot har det inte fattats beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram i de fall en utredning visat att eleven inte är i behov av särskilt stöd. Av tillsynen framgår även att det inte fattas beslut om något nytt åtgärdsprogram i samband med att ett åtgärdsprogram revideras. Det är viktigt att rektorn fattar beslut även i dessa fall för att eleven ska ha möjlighet att överklaga beslutet hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Beslut om särskild undervisningsgrupp

Av dokumentstudier och av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att det finns elever som får undervisning i särskild undervisningsgrupp utan att rektorn fattat beslut om den särskilda stödåtgärden. Enligt elevhälsan och rektorn fattas sådana beslut för de eleverna som har den största delen av sin undervisning där och ska vistas i undervisningsgruppen långsiktigt. För de elever som får sin undervisning några dagar eller timmar per vecka utifrån deras respektive åtgärdsprogram fattas inte sådana beslut. Av intervju med rektorn framgår att det kan vara så att fler elever borde ha ett beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp, men att det blir en administrativ börda om det ska fattas beslut för en kort period.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. (3 kap. 11 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte uppfyller författningarnas krav gällande beslut om särskild undervisningsgrupp. Utredningen visar att det finns flera elever på skolan som ges stöd i den särskilda undervisningsgruppen i den omfattning och varaktighet att det utgör särskilt stöd utan att beslut om det har fattats av rektorn. Detta är en brist. Om en utredning av en elevs behov av särskilt stöd visar att eleven är i behov av undervisning i särskild undervisningsgrupp ska rektorn fatta beslut om detta.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ödeshög kommuns verksamhet vid Fridtjuv Bergskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning under ledning av lärare, extra anpassningar, utredning av behov av särskilt stöd, beslut om åtgärdsprogram samt beslut om särskild undervisningsgrupp. Det finns därför skäl att förelägga Ödeshögs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Alexander Aleryd

Beslutsfattare
Signerat av: Alexander Aleryd

X Lena Puman

Föredragande
Signerat av: Lena Puman